

Mi a tét? – Társadalompolitikai megfontolások

Szollár Lajos

Semmelweis Egyetem, Budapest

Budapest, 2007. május 13.

„Semmit rólunk nálunk nélkül”

(Széchenyi István: Hunnia)

Egy vagy több biztosító legyen-e, halljuk naponta, holott **a törésvonal a magán- és a közszféra szerepe, a szolidaritáson alapuló és a piacelvű rendszer, valamint a nem-haszonelvű és a nyereségérdekelt elv között húzódik.**

A „reform” célja **nem az, hogy mérsékelje a magyar népesség életesélyeiben az európai mutatókhoz képest meglévő elmaradást, ehelyett a betegbiztosítás állam által szavatolt terheinek csökkentése és a privatizáció az egyetlen kiolvasható szándék.**

Semmi nem támasztja alá hitelt érdemlően, hogy e változtatások egészségnyereséget eredményeznek. Nem bizonyítható, hogy a magyar egészségügy fő nehézségeire az üzleti biztosítók versenye nyújtaná a megfelelő (költség-hatékony) megoldást. Az egészségügy „piacosítása” során másutt tapasztaltak alapján ugyanakkor szembetűnő **nemcsak a kockázatok, hanem a biztos veszteségek nagysága is.**

A szolidaritás vagy piac közötti választás politikai értékrend alapján tükrözi, hogy a döntéshozó mely társadalmi csoport érdekeit képviseli elsősorban. A haszonelven álló biztosítók versenye **nem kedvez az idősebb, szegény, kevésbé iskolázott, már beteg vagy fogyatékos, nagycsaládos, a gyógyítás helyszínétől távolabb lakó stb. embereknek,** és annál jobban sújtja őket, minél inkább elesettek, minél inkább a társadalom peremére kerültek. Az ellátás hozzáférhetősége, esélyegyenlősége, minősége és biztonsága tekintetében **megjósolható a magyar társadalom végzetes kettészakadása.**

Az Alkotmánybíróság már számos alkalommal kifejtette, hogy a **szociális ellátáshoz való jog minimuma az élethez és emberi méltósághoz való jog sérthetlensége.** Ezen alapjog azt biztosítja, hogy ne lehessen emberi életek értéke között jogilag különbséget tenni.

Az elmúlt hónapok bevezetett rendelkezései: - a szabad orvosválasztás sérelme; az eddig egységes ellátás három szintre (alap-, biztosítási- és kiegészítő csomag) bontása; a kaotikus beutalási rendszer; a teljesítmény korlátozása; a várólisták - **nem állják ki az alkotmányosság próbáját.**

Súlyosan sérül az **orvosok és betegellátó személyzet emberi méltósága is,** amikor **etikailag elfogadhatatlan helyzetbe kényszerítik őket az ellátás irracionális**

korlátozásának vagy megtagadásának kényszerével. Az orvos-beteg kapcsolat bizalmi viszonya nem „**költségérzékeny fogyasztó szolgáltatás-vásárlása**”, hanem ösidők óta **szakrális szolgálat.**

Az ún. E-alap összege évente kb. **1600 milliárd Ft, ebből a „kétkezi” betegellátásra mintegy 700 milliárd Ft jut.** Az állami szavatossággal működő, önálló alapon párhuzamos **az alkotmányos védelem alatt álló tulajdonosi jogállás, és a szolidaritási elem.** Az E-alapnak **az állam nem tulajdonosa, hanem csak kezelője, így annak nemcsak megkurtítása, hanem fejkvóta szerint magánbiztosítókhoz utalása is súlyosan alkotmányellenes, mert a szerzett/vásárolt jogot sérti.** Az összegek más kezekbe adása csak a **biztosítottak azonnali, teljes és feltétlen kártalanításával történhet,** továbbá csak évről évre csak az, **új fiatal munkavállalók belépése során, lépcsőzetesen vezethető be a „vásárolt jogok” sérelme nélkül.**

Az E-alap azonban nem csak **biztosítói „tőke”,** hanem egyben az **egészségügyi ellátás költségeinek fedezete** is. A fekvőbeteg-ellátást érintő változtatások párhuzamosak a biztosítói rendszerváltás előkészítésével. **A versenyző biztosítói modellben, és a kórházhálózat átalakításában a közös elem mindkét terület privatizációjának előkészítése,** oly módon hogy mind a magánbiztosítók, mind az ellátást végző „**vállalkozók**” szinte befektetés nélkül jutnak hozzá majdan végzendő tevékenységük anyagi alapjaihoz. Könnyű belátni, de nehéz elfogadni, mi lesz annak a következménye, ha a betegellátás **haszonelvű intézményeiben a ráfordításokat lehető legalacsonyabb szinten igyekeznek tartani a lehető legnagyobb bevétel mellett, mert csak így termelhető profit.**

A „reform” gazdaságfilozófiai alapja szélsőségesen neoliberális: nagyon szűkre szabott állami kiadások és úgyszólván minden állami feladatkör magánosítása, amely **"a családokat és egyéneket teszi felelőssé az iskolázásért, egészség- biztosításért és nyugdíjakért".** E "**piaci fundamentalizmus**" **"a pénzügyi tőkét ülteti a vezetőülésbe",** pedig a mindent eluraló **piac alkalmatlan** társadalmi problémák megoldására. Könnyű belátni, de nehéz elfogadni, mi lesz annak a következménye, ha a betegellátás **haszonelvű intézményeiben a ráfordításokat lehető legalacsonyabb szinten igyekeznek tartani a lehető legnagyobb bevétel mellett, mert csak így termelhető profit.**

Többször hallottuk hivatalban levő politikusainktól, hogy egy országot is úgy kell vezetni, mint egy részvénytársaságot. Milton Friedman, a neoliberális irányzat egyik „**prófétája**” írja 1962-ben: **„Kevés fejlődési irány tudná úgy aláásni szabad társadalmunk alapjait, mint annak az alapötletnek elfogadása, hogy a vállalati vezetőknek, azon kívül,**

hogy részvényeseik számára a lehető legtöbb pénzt biztosítsák, más szociális felelősségük is van.” Sapiienti sat.

Nem kétséges azonban, hogy számos ok parancsolóan előírhatja a biztosítási és betegellátási rendszer ésszerű átalakítását. Sokunk meggyőződése, hogy a **jelenleg hazánkban létező egységes társadalombiztosítási rendszer átalakítható** és a működéshez **szükséges, elégséges források is előteremthetők, csak a politikai akarat hiányzik: az ellenérveket meghallgatni és nem elhallgatni volna célravezető!**

A „reform” mögött **nincs társadalmi közmegegyezés**, sőt egyre nyilvánvalóbb az a **társadalmi korlát**, mely egy későbbi, átgondolt, jó és hasznos változtatást is akadályozhat. A közhatalom birtokosainak és az intézkedéseik alapján érintett polgároknak – a „társadalmi szerződés” értelmében - egyetértésre kell jutniuk, átfogó, **nagy társadalmi rendszer nem változtatható meg egyoldalúan az abban érintettek sérelmére.**

E fórum résztvevői különböző indíttatású, olykor eltérő világnézetű, más és más kötődésű emberek, de közös vonásuk, **hogy felelős, gondolkodó értelmiségiek, akik tettek, tesznek és fognak is tenni a magyar nemzet felemelkedéséért.** Találkozónk azt a reményt is felcsillanthatja, hogy a rendezvényt jegyző szervezetek együttesen ki tudják kényszeríteni a rombolás megállítását és a nagy társadalmi elosztórendszerek olyan megújítását, amely előremutató nemzetstratégiai célokat szolgál.

A reform eddig elmulasztott és sürgősen javítandó első eleme az érdemi **párbeszéd kezdete**, Széchenyi István Hunniában írott szavai, mint mottó szerint: **„Semmit rólunk nálunk nélkül.”**

Bízunk abban, hogy a népfelség elvét elfogadó, a nemzet érdekeit is szem előtt tartó parlamenti képviselők józan többsége –érveinket elfogadva- visszaállíthatja a hitet az európai hagyományokon nyugvó szolidaritás eszméjében!